

Complexnummer: 515047

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Pharmaceutisch Laboratorium

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

515048, 515049, 515050

Woonplaats

Leiden

Gemeente

Leiden

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdoject

Hugo de Grootstraat 55, 2311 XK te Leiden

Complexomschrijving

Inleiding

Gefaseerd tot stand gekomen universitair complex, in oorsprong bestemd als Pharmaceutisch LABORATORIUM (1895-1897), Organisch-Chemisch laboratorium en dubbele dienstwoning (1896-1898). De laboratoriumgebouwen zijn opgetrokken in een aan de Neo-Gotiek en Neo-Renaissance verwante bouwstijl, naar ontwerp van de toenmalige Rijksbouwmeester Jacobus Van Lokhorst. Het gebouw van het Organisch-Chemisch Laboratorium is in 1910 verdubbeld naar een ontwerp van Van Lokhorst's opvolger ir. J.A. Vrijman, die een qua exterieur vergelijkbaar gebouw spiegelbeeldig tegen het oude plaatste. Een tweede uitbreiding - in de vorm van een aanbouw - dateert van 1930.

NB. Het inwendige van de laboratoriumgebouwen is vanwege diverse aanpassingen ingrijpend gewijzigd, waardoor nog slechts onderdelen van het oorspronkelijke interieur bewaard zijn gebleven. De in 1949 rechts (noordzijde) van het Organisch Chemisch Laboratorium gebouwde uitbreiding van het laboratorium valt niet onder de bescherming van rijkswege. Het complex is anno 1996 nog steeds in gebruik door de Juridische Faculteit (Faculteit der Rechtsgeleerdheid) van de Rijksuniversiteit Leiden.

Omschrijving

Laat negentiende-eeuws universitair complex van uit rode strengperssteen, met accenten van gele strengperssteen, zandsteen en grijze hardsteen opgetrokken gebouwen met meerdere bouwlagen onder met leien gedekte kappen. De oudste delen van de laboratoriumgebouwen staan tegenover elkaar en vormen een stilistische en functionele eenheid. De vroeg-twintigste-eeuwse

uitbreiding sluit in materiële en stilistische opzicht aan op de oorspronkelijke bebouwing.

Waardering

Het laboratoriumcomplex is van algemeen belang wegens cultuur- en wetenschapshistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van de opkomst van het experimentele wetenschappelijk onderzoek en onderwijs in Nederland in het algemeen en vanwege de historische band tussen universiteit en de stad Leiden in het bijzonder. De gebouwen zijn van algemeen belang wegens architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke vormgeving van zowel de hoofdvormen als in de detaillering van het exterieur als delen van het interieur, en als vrij gave, karakteristieke voorbeelden van bouwwerken uit het oeuvre van een vooraanstaand architect. Het complex heeft tevens stedenbouwkundige en ensemblewaarde vanwege de sterke architectonische en stedenbouwkundige samenhang tussen de gebouwen in de eerste laat-negentiende-eeuwse stadsuitleg tussen de vesten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515048

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82988/157

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leiden		Leiden		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Hugo de Grootstraat	55			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	171			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	173			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	175			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	177			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	179			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	181			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	183			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	33			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	35			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	37			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	39			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	41			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	43			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	45			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	47			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	49			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	51			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	53			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	85			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	87			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	89			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	91			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	93			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	95			2311 XK	Leiden		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Hugo de Grootstraat	97			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	99			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	101			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	103			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	105			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	107			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	109			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	111			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	113			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	57			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	115			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	59			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	61			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	63			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	65			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	67			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	69			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	71			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	73			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	75			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	77			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	79			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	81			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	83			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	119			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	121			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	123			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	125			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	127			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	129			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	131			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	133			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	135			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	137			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	139			2311 XK	Leiden		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Hugo de Grootstraat	141			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	117			2311 XK	Leiden		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>		<i>Appartement aanduiding</i>		<i>Grondperceel</i>	
Leiden	M					8706	
Leiden	M					8782	
Leiden	M	8788		A1			
Leiden	M	8788		A2			
Leiden	M	8788		A3			
Leiden	M	8788		A4			
Leiden	M	8788		A5			
Leiden	M	8788		A6			
Leiden	M	8788		A7			
Leiden	M	8788		A8			
Leiden	M	8788		A9			
Leiden	M	8788		A10			
Leiden	M	8788		A11			
Leiden	M	8788		A12			
Leiden	M	8788		A13			
Leiden	M	8788		A14			
Leiden	M	8788		A15			
Leiden	M	8788		A16			
Leiden	M	8788		A17			
Leiden	M	8788		A18			
Leiden	M	8788		A19			
Leiden	M	8788		A20			
Leiden	M	8788		A21			
Leiden	M	8788		A22			
Leiden	M	8788		A23			
Leiden	M	8788		A24			
Leiden	M	8788		A25			
Leiden	M	8788		A26			
Leiden	M	8788		A27			
Leiden	M	8788		A28			
Leiden	M	8788		A29			

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M	8788	A30	
Leiden	M	8788	A31	
Leiden	M	8788	A32	
Leiden	M	8788	A33	
Leiden	M	8788	A34	
Leiden	M	8788	A35	
Leiden	M	8788	A36	
Leiden	M	8788	A37	
Leiden	M	8788	A38	
Leiden	M	8788	A39	
Leiden	M	8788	A40	
Leiden	M	8788	A41	
Leiden	M	8788	A42	
Leiden	M	8788	A43	
Leiden	M	8788	A44	
Leiden	M	8788	A45	
Leiden	M	8788	A46	
Leiden	M	8788	A47	
Leiden	M	8788	A48	
Leiden	M	8788	A49	
Leiden	M	8788	A50	
Leiden	M	8788	A51	
Leiden	M	8788	A52	
Leiden	M	8788	A53	
Leiden	M	8788	A54	
Leiden	M	8788	A55	
Leiden	M	8788	A56	
Leiden	M	8788	A57	
Leiden	M	8788	A58	
Leiden	M	8788	A59	
Leiden	M	8788	A60	
Leiden	M	8788	A61	
Leiden	M	8788	A62	
Leiden	M	8788	A63	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M	8788	A64	
Leiden	M	8788	A65	
Leiden	M	8788	A66	
Leiden	M	8788	A67	
Leiden	M	8788	A68	
Leiden	M	8788	A69	
Leiden	M	8788	A70	
Leiden	M	8788	A71	
Leiden	M	8788	A72	
Leiden	M	8788	A73	
Leiden	M	8788	A74	
Leiden	M	8788	A75	
Leiden	M	8788	A76	
Leiden	M	8788	A77	
Leiden	M	8788	A78	
Leiden	M	8788	A79	
Leiden	M	8788	A80	
Leiden	M	8788	A81	
Leiden	M	8788	A82	
Leiden	M	8788	A83	
Leiden	M	8788	A84	
Leiden	M	8788	A85	
Leiden	M	8788	A86	
Leiden	M	8788	A87	
Leiden	M	8788	A88	
Leiden	M	8788	A89	
Leiden	M	8788	A90	
Leiden	M	8788	A91	
Leiden	M	8788	A92	
Leiden	M	8788	A93	
Leiden	M	8788	A94	
Leiden	M	8788	A95	
Leiden	M	8788	A96	
Leiden	M	8788	A97	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M	8788	A98	
Leiden	M	8788	A99	
Leiden	M	8788	A100	
Leiden	M	8788	A101	
Leiden	M	8788	A102	
Leiden	M	8788	A103	
Leiden	M	8788	A104	
Leiden	M	8788	A105	
Leiden	M	8788	A106	
Leiden	M	8788	A107	
Leiden	M	8788	A108	
Leiden	M	8788	A109	
Leiden	M	8788	A110	
Leiden	M	8788	A111	
Leiden	M	8788	A112	
Leiden	M	8788	A113	
Leiden	M	8788	A114	
Leiden	M	8788	A115	
Leiden	M	8788	A116	
Leiden	M	8788	A117	
Leiden	M	8788	A118	
Leiden	M	8788	A119	
Leiden	M	8788	A120	
Leiden	M	8788	A121	
Leiden	M	8788	A122	
Leiden	M	8788	A123	
Leiden	M	8788	A124	
Leiden	M	8788	A125	
Leiden	M	8788	A126	
Leiden	M	8788	A127	
Leiden	M	8788	A128	
Leiden	M	8788	A129	
Leiden	M	8788	A130	
Leiden	M	8788	A131	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M	8788	A132	
Leiden	M	8788	A133	
Leiden	M	8788	A134	
Leiden	M	8788	A135	
Leiden	M	8788	A136	
Leiden	M	8788	A137	
Leiden	M	8788	A138	
Leiden	M	8788	A139	
Leiden	M	8788	A140	
Leiden	M	8788	A141	
Leiden	M	8788	A142	
Leiden	M	8788	A143	
Leiden	M	8788	A144	
Leiden	M	8788	A145	
Leiden	M	8788	A146	
Leiden	M	8788	A147	
Leiden	M	8788	A148	
Leiden	M	8788	A149	
Leiden	M	8788	A150	
Leiden	M	8788	A151	
Leiden	M	8788	A152	
Leiden	M	8788	A153	
Leiden	M	8788	A154	
Leiden	M	8788	A155	
Leiden	M	8788	A156	
Leiden	M	8788	A157	
Leiden	M	8788	A158	
Leiden	M	8788	A159	
Leiden	M	8788	A160	
Leiden	M	8788	A161	
Leiden	M	8788	A162	
Leiden	M	8788	A163	
Leiden	M	8788	A164	
Leiden	M	8788	A165	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M	8788	A166	
Leiden	M	8788	A167	
Leiden	M	8788	A168	
Leiden	M	8788	A169	
Leiden	M	8788	A170	
Leiden	M	8788	A171	
Leiden	M	8788	A172	
Leiden	M	8788	A173	
Leiden	M	8788	A174	
Leiden	M	8788	A175	
Leiden	M			8784

*Omschrijving***

Inleiding

Naar ontwerp van Rijksbouwmeester Jacobus van Lokhorst voor de Rijksuniversiteit Leiden in 1896-1898 uitgevoerd, voormalig Laboratorium voor Organische Chemie in een gemengde Neo-Gotische en Neo-Renaissance bouwstijl.

Het oorspronkelijk vanuit een U-vormige plattegrond opgetrokken gebouw was onder meer voorzien van een laboratorium voor medici, een laboratorium voor chemici, een collegezaal en een dienstwoning. In 1910 is het laboratorium verdubbeld naar een ontwerp van Van Lokhorsts opvolger ir. J.A. Vrijman, die een vergelijkbaar gebouw spiegelbeeldig tegen het oude plaatste, waardoor het een geheel omsloten binnenhof kreeg. Een tweede grote uitbreiding - in de vorm van een aanbouw aan de achterzijde - dateert van 1930. In 1949 is rechts (noordzijde) van het Organisch Chemisch Laboratorium een uitbreiding toegevoegd. Het complex is anno 1996 in gebruik door de Juridische Faculteit (Faculteit der Rechtsgeleerdheid) van de Rijksuniversiteit Leiden.

Omschrijving

Gefaseerd tot stand gekomen, rondom een open binnenplaats staand, in rode verblendsteen met accenten van gele verblendsteen, zandsteen en grijze hardsteen opgetrokken gebouw met boven een groot souterrain meerdere bouwlagen onder met leien gedekte (maasdekking) schild-, zadel-, en wolfdaken met dakkapellen. De nokhoeken van de dakkapellen en de dwarskappen zijn geaccentueerd met ijzeren bekroningen en zinken pironen. De gevels zijn voorzien van decoratief uitgevoerde smeedijzeren muurankers.

Brede, door middel van lisenen doorsneden voorgevel met rechtgesloten en licht getoogde vensters in het souterrain en over de gehele gevelbreedte doorgetrokken onderdorpels die als cordonlijst fungeren. Trasraam van klinkers met hardstenen bovenrand. Uitgemetselde, geprofileerde gevelranden met natuurstenen gootklossen.

Het oudste, noordelijke deel van het gebouw bestaat uit een vijf traveeën breed linker gedeelte en een breed risaliet met ronde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

traptoren. De souterrainvensters van dit negentiende eeuwse deel zijn per twee of drie gekoppeld en staan onder hardstenen lateien en bakstenen ontlastingsbogen. De licht risalerende linker travee staat onder een steekkap met wolfsend. De vensters in dit deel van de gevel zijn kruisvensters met geprofileerde bakstenen middenstijlen (montants), zandstenen wisseldorpels en dagkanten met kwartholprofiel. Ze staan onder ontlastings- en overspanningsbogen van gele steen. De samengestelde vensters in de gevelpartij tussen de linker travee en de hoekrisaliet zijn eveneens voorzien van zandstenen dorpels en bakstenen montants. De vensters op de bel etage zijn negenruits, ze hebben twee wisseldorpels en staan onder segmentboogvormige ontlastings- en overspanningsbogen. De vensters in de verdieping daarboven zijn voorzien van één wisseldorpel. De vier dakkapellen in het bijbehorende dakschild zijn voorzien van wolfdakjes, kruisramen, met leien beklede wangen en uitkragende windveren.

De risaliet staat onder een dwarskap, heeft op de bel etage en op de verdieping daarboven twee samengestelde, rechtgesloten vensters met geprofileerde bakstenen middenstijl (montant) onder ontlastings- en overspanningsboogjes en is voorzien van natuurstenen wisseldorpels. De vensters in de geveltop zijn vergelijkbaar, maar minder hoog opgaand. De rechter vensters staan tussen lisenen, waarvan de op kraagstukken staande aanzet met gebeeldhouwde koppen zich bevindt ter hoogte van de bel étage vensters. De geveltop is een afgeknotte puntgevel, oorspronkelijk voorzien van pinakels. In de geveltop staat een rechtgesloten gevelopening met openslaande zolderluiken onder tweeruits, met glas-in-lood ingevuld bovenlicht en een op korbelen rustende houten overhuiving (windkast) met hijsbalk. De ronde hoektoren heeft een octogonale bovenste geleding met één smal venster per travee en een eveneens octogonale, met leien gedekte spits met windvaan op de ijzeren bekroning.

In de torenschacht staan smalle, eveneens met glas-in-lood ingevulde trapvensters onder hardstenen latei.

Ook de noordzijde van het gebouw maakt deel uit van de oorspronkelijke opzet.

Rechts van de hoektoren een - ten opzichte van de rest van de gevel - terugliggende travee met in elk van de drie bouwlagen een samengesteld venster, vergelijkbaar met die in de voorgevel. Hoekrisalieten met geprofileerde deklijsten op schouders met geprofileerde kraagstukken en wolfsenden aan de dwarskappen. Uitgemetselde, geprofileerde gevelranden aan de geveltoppen. Vensters vergelijkbaar met die in de voorgevel.

Bovenste gevelgeleding met driepasomlijsting en een met luik behangen zoldervenster. De brede, terugliggende gevelpartij is zeven traveeën breed en heeft om en om een travee met gootlijst en een hoger opgaande travee met een rechtgesloten zoldervenster onder een steekkap met wolfsend. De oorspronkelijke hoofdentree met dubbele paneeldeur met bovenlicht staat onder een blind gevelveld. Het drie-ruits bovenlicht is ingevuld met glas-in-lood en staat onder een op een geprofileerde latei rustende natuurstenen keperboog met driepas. De achterkant (westzijde) van het gebouw bevindt zich aan de Gerrit Doustraat. Het linker gedeelte maakt deel uit van de oorspronkelijke opzet van het gebouw. De rest behoort bij de uitbreiding uit 1910. Het minder hoog opgaande, oudere linker bouwdeel (met voormalige dienstwoning) heeft één verdieping, kruisvensters en een detaillering die is te vergelijken met die van de noordgevel. De aan de noord-westhoek van het gebouw staande voormalige dienstwoning heeft een serre met houten borstwering en lessenaardak en staat onder een afgeknot schilddak met in beide dakschilden één dakkapelletje. Links van de serre de entree met deur met bovenlicht boven een kwart hardstenen bordestrapje met smeedijzeren trapleuning en bordeshek. De hoog opgaande risalieten rechts van de woning hebben een dwarskap met geprofileerde deklijsten op schouders met kraagstukken en evenals de rest van het oudere, tot de middenrisaliet doorlopende deel van het gebouw, rechtgesloten souterrainvensters onder hardstenen lateien. De souterrainvensters in de uitbreiding van 1910 staan onder strekken. De onderste ramen en de bouwlaag daarboven zijn getoogd. De reeks van drie dwarskappen is voorzien van met leien gedekte wolfdaken met zakgoten, pironbekroningen en luiken in de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

geveltoppen. De vensters zijn voor een deel voorzien van vernieuwde, wit geschilderde houten kozijnen. De grotere vensters zijn rechtgesloten onder segmentboogvormige ontlastingsbogen. De regenpijpen hebben vijfhoekige zinken vergaarbakken. Evenwijdig met de straat loopt een uit 1910 daterende erfscheiding met een op een basis van hardsteen staand ijzeren hek. De zuidelijke gevel - die ook deel uitmaakt van de uitbreiding uit 1910 - heeft een vrijwel symmetrische opbouw en is in grote lijnen vergelijkbaar met de noordgevel. De rechtgesloten souterrainvensters staan onder strek en hebben hardstenen onderdorpels. De entree is een boven een (vernieuwde) balustradetrapp staande rondboog paneel-vleugeldeur, waarin hoog geplaatste kwartronde deorraampjes met gietijzeren raamdecoraties. De dubbele deur staat binnen een zware natuurstenen omlijsting met halfronde profiellijst. Boven de deur een natuurstenen tweelicht-venster met keperboog. De rechtgesloten vensters op de bel étage en de verdieping daarboven zijn identiek en staan onder ontlastingsbogen. Aan de gevel zijn boven de penanten sierankers bevestigd. De zeven traveeën worden om en om beëindigd door een uitgemetselde gootlijst en een steekkapje met wolfsend. De risalieten staan onder wolfdaken en hebben een rechtgesloten, onder latei staande luik in de geveltop. De toegang naar het souterrain links van de hoofdentree bevindt zich in een met plat dak overdekte uitbouw, waarin een enkele en een dubbele, onder latei staande deur met decoratieve raamijzers voor de tweeruits deurvenster.

De zuid-oostelijke hoek wordt gemarkeerd door een ronde hoektoren. Deze traptoren is voorzien van smalle, met glas-in-lood ingevulde vensters onder latei en wordt geleed door vanuit de onderdorpels van de gevelvensters doorgetrokken cordonlijsten. De toren wordt bekroond door een concaaf gewelfde torenhelm met "Zwiebeldach" met ijzeren bekroning en leien (Rijndekking) dakbedekking. De gevel tussen de hoektoren en het oudere geveldeel wordt vertikaal geleed door lisenen en horizontaal door dunne zandstenen cordonlijsten, die een voortzetting zijn van de onderste vensterdorpels. De gevel bestaat van links naar rechts uit een terugliggende travee met rechtgesloten vensters onder ontlastingsbogen en wordt beëindigd door een bakstenen attiekbalustrade met natuurstenen dekplaat. De hoger opgaande risaliet staat onder een dwarskap met wolfsend. De zes traveeën hier rechts van zijn identiek. Ze hebben per vensteras boven het met rechtgesloten souterrainvensters ingevulde trasraam respectievelijk een getoogd venster, een laag, rechtgesloten venster met geprofileerde bovendorpel en een samengesteld venster - eveneens met geprofileerde bovendorpel als de vensters in de zuidgevel. De geprofileerde, uitgemetselde gevellijst met natuurstenen klossen ondersteunt de om de lisenen gekorniste houten dakgoot. De zes dakkapelletjes in het bijbehorende dakschild bevatten kruisraampjes en hebben met leien gedekte wangen en uitkragende, eveneens met leien gedekte kapjes. De gevels aan het binnenhof worden gekenmerkt door een detaillering en materiaalgebruik die vergelijkbaar is met die van de bijbehorende gevels aan straatzijde. De vrijwel symmetrische gevel van de noordvleugel heeft een middenrisaliet (trappenhuis) onder wolfdak. Op de begane grond een niet oorspronkelijke rechtgesloten deur met bovenlicht met rechts daarvan een klein venster. Op de eerste en de tweede verdieping een groot venster met gedrukte spitsboog, baksteentraceringen en glas-in-lood. In de geveltop met uitkragende schouders een spitsboogvormig spaarveld met twee boven elkaar geplaatste gevelopeningen met luik. Aan weerszijden van het risaliet een iets hoger opgaand risaliet met steekkap. De gevel van de westvleugel heeft rechts in de hoek een zogenaamde vluchttoren met ingesnoerde, met leien gedekte spits. De hoger opgaande traveeën staan onder dwarskappen die evenals de rechtgesloten vensters vergelijkbaar zijn met die aan de straatzijde (Gerrit Doustraat).

De gevel van de oostvleugel bevat lisenen en een getoogd bovenlicht boven de entree. Het interieur bevat onder meer nog het oorspronkelijke representatieve, voor een deel in natuursteen gebouwde trappenhuis met ribben aan de booggewelven, spitsboogopeningen, trapleuningen met driepasbalusters en de tekst "ANNO 1897" in één van de met kleurrijk glas-in-lood ingevulde traplichten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Het voormalige Organisch-Chemisch laboratorium is van algemeen belang wegens cultuur- en wetenschapshistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de opkomst van de experimentele wetenschappen en de historische band tussen de universiteit en de stad Leiden. Het laboratorium is van algemeen belang wegens architectuurhistorische waarde als een kenmerkend voorbeeld uit het oeuvre van J. van Lokhorst in de voor hem karakteristieke mengvorm van Neo-Gotische en Neo-Renaissance stijl. Het gebouw heeft tevens ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een complex universitaire gebouwen met een stilistische, historisch-functionele stedenbouwkundige samenhang. Het gebouw is tevens van belang vanwege de gaafheid en herkenbaarheid van het exterieur en delen van het interieur, wat betreft materiaalgebruik en detaillering.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Laboratorium

Monumentnummer*: 515049

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82988/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>			<i>Provincie*</i>			
Leiden	Leiden			Zuid-Holland			
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Hugo de Grootstraat	28			2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	30			2311 XK	Leiden		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>		<i>Appartement aanduiding</i>		<i>Grondperceel</i>	
Leiden	M					8620	
Leiden	M					8151	
Leiden	M					8621	

Omschrijving**

Inleiding

Naar ontwerp van Rijksbouwmeester Jacobus van Lokhorst in 1899 gebouwde en naast het voormalige Pharmaceutisch Laboratorium staande dubbele DIENSTWONING. De dubbele woning is gebouwd in een typisch laat-negentiende eeuwse, aan de Neo- Gotiek en Neo-Renaissance verwante stijl, die aansluit bij de kenmerken van de nabijgelegen laboratoriumgebouwen, van het universitaire complex.

Omschrijving

Vanuit een rechthoekige plattegrond, in rode strengperssteen met gele accenten opgetrokken dubbele woning met verdiept onder een met leien schubben gedekt, dubbel schild-/zadeldak. Gevels met bovenrand van grijze hardsteen op een trasraam van klinkers, smeedijzeren gevelankers en gemetselde profielen met kwarthollen als gevelbeëindiging. Symmetrische voorgevel met op de begane grond in de buitenste traveeën een paneel-/glasdeur met ijzerwerk voor het deurraam.

Deuren onder een geprofileerd kalf en een drieruits-bovenlicht in de vorm van een spitsboog. Tussen de deuren per woning twee rechtgesloten vensters met schuiframen en glas-in-lood bovenlichten (nr.30) onder segmentbogen. Tussen begane grond en verdiept een zandstenen cordonlijst, waarop de eveneens zandstenen onderdorpels van de vensters rusten. In deze bouwlaag twee gekoppelde, onder overspanningsboog staande getoogde vensters met schuiframen. Smalle, excentrisch geplaatste vensters en kleine venstertjes

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onder de wolfseinden voorzien van latei en onderdorpel van zandsteen. In het midden van de gevel een regenpijp met de originele, versierde vergaarbak. Blinde rechter zijgevel. Achtergevel met rechtgesloten gevelopeningen onder rollaag en een niet origineel balkon op de oorspronkelijke, bewerkte schoren. De kap bevat een dakkapel en een met leien beklede dakrand. Aan de linker zijgevel een platte uitbouw en een vergaarbak als die aan de voorgevel. Linksachter een afgesloten hoek. Kap met zakgoot en met piron bekroonde wolfseinden aan de voorzijde, alsmede met leien beklede dakgoten. In de zakgoot een uit vier delen samengestelde, opgemetselde schoorsteen met afgesloten hoeken en ronde pijpen. In beide dakschilden boven de zijgevels een dakkapelletje met voorschot, met leien beklede wangen en een eveneens met leien gedekt, uitkragend kapje met piron. Tussen de woningen en het universiteitsgebouw bevindt zich een ijzeren erfscheiding met toegangshekken. Het hekwerk staat op een laag bakstenen muurtje met hardstenen blokken voor de bevestiging van de hekspijlen.

Waardering

De dienstwoningen zijn van algemeen belang wegens cultuurhistorische waarde vanwege de oorspronkelijke functie en de directe relatie met een voor de stad Leiden essentiële instelling voor wetenschappelijk onderwijs. Ze zijn van architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke vormgeving in zowel de hoofdvormen als in de detaillering van het exterieur en als onderdeel van het oeuvre van een vooraanstaand architect. Ze hebben tevens stedenbouwkundige en ensemblewaarde als onderdeel van een architectonisch en stedenbouwkundig, zowel visueel als functioneel sterk aan elkaar gerelateerde groep gebouwen. De woningen zijn bovendien van belang vanwege hun herkenbaarheid en de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Dienstwoning(K4)

Monumentnummer*: 515050

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82984/135

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leiden		Leiden		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Hugo de Grootstraat	32 K	K	1	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	2	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 B	B		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	15	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 C	C		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 D	D		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 E	E		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	37	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	16	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 A	A		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	76	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	92	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	72	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	38	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	17	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	3	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	4	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	5	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	21	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	43	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	42	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	41	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	20	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	19	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	40	2311 XK	Leiden		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Hugo de Grootstraat	32 K	K	18	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	73	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	75	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	39	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	74	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32			2311 XK	Leiden		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M			8621

*Omschrijving***

Inleiding

Naar ontwerp van Rijksbouwmeester Jacobus van Lokhorst voor de Rijksuniversiteit Leiden uitgevoerd, voormalig Pharmaceutisch LABORATORIUM, gebouwd in 1895-1897 in een gemengd Neo-Gotische en Neo-Renaissance stijl.

Het gebouw bevatte oorspronkelijk diverse laboratoria (waaronder het Galenisch Laboratorium) en werkruimten, een prepareerkamer, magazijnen voor de pharmacognostische- en de chemicaliënverzameling, een modelapotheek en een collegezaal. Vanaf 1898 werd het Pharmaceutisch Laboratorium ook ingeschakeld bij de keuring van levensmiddelen voor gevangenen en vanaf 1902 bij de gemeentelijke keuringsdienst van Leiden. Door diverse verbouwingen, aanpassingen aan de eisen van de tijd en functiewijziging is van het oorspronkelijke interieur weinig bewaard gebleven. Het inwendige is derhalve van ondergeschikt belang bij de bescherming van rijkswege. Het gebouw wordt anno 1995 gebruikt door de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Leiden.

Omschrijving

Oorspronkelijk vanuit een in hoofdzaak L-vormige plattegrond samengesteld, in rode verblendsteen met accenten van gele verblendsteen (speklagen) en natuursteen opgetrokken en met muurankers verlevendigd gebouw. Het gebouw heeft twee, respectievelijk drie bouwlagen boven een souterrain en met leien (Maasdekking) gedekte schild-, wolf- en zadeldaken, waarvan de meeste met ijzeren nokhoekbekroning. De vensters zijn voorzien van neggen en montanten met kwartholprofiel. De drie opgemetselde dakkapellen zijn voorzien van rechtgesloten vensters en staan onder gedrukte spitsbogen en met leien gedekte wolfdakjes met zinken pironnen.

Voorgevel met drie en twee bouwlagen boven een souterrain met hardstenen randen op het trasraam en rechtgesloten souterrainvensters onder eveneens hardstenen latei. Hoog opgaand risaliet met luiken in het souterrain en een ronde traptoren. Gevelomlijsting door middel van hoeklisenen en een spitsboogfries, die ook de andere gevels van de risaliet beëindigen. Op bel étage en eerste verdieping samengestelde, rechtgesloten zes-ruits vensters met geprofileerde bakstenen tussenstijlen (montants), zandstenen boven-, onder- en wisseldorpels en over de gehele gevelbreedte doorgetrokken, eveneens zandstenen lekdorpels, die tevens als cordonlijst fungeren. Hoog opgaande bovenste gevelgeleding met hoge, samengestelde spitsboogvensterpartij met glas-in-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

lood invulling, neggen, bakstenen montanten en traceringen met kwartholprofielen in de bakstenen borstweringen met spitsboogfriesjes. In de rechter zijgevel van de risaliet twee spitsboogvensters, die kleinere versies zijn van het grote venster aan de voorzijde. De linker zijde is blind. Het uit steile schilden bestaande schilddak is voorzien van dakkapelletjes met zinken pironen en uitkragende kapjes, alsmede twee ijzeren nokversieringen, waarvan één met windvaan. Op bel étage aangezette ronde hoektoren (arkel) met geprofileerde natuurstenen (zandsteen) onderbouw boven twee halfronde aanzetstukken met gebeeldhouwde reliëfs. Torenschacht met staande trapvenstertjes. Octogonale bovenste torengleding onder een dito, met leien gedekte spits.

Rechts van de traptoren een lager bouwdeel met op de bel étage (oorspronkelijk met een modelapotheek) drie kruisvensters met geprofileerde bakstenen montants, zandstenen wisseldorpels en eveneens zandstenen boven- en onderdorpels. De vensters staan onder een dubbele ontlastingsboog met overspanningsboog. In de bouwlaag hierboven (oorspronkelijk de collegezaal) een groot, samengesteld spitsboogvenster met getoogde onderramen en bovenramen met traceringen van geprofileerde baksteen en een invulling van glas-in-lood. Het venster staat onder een met leien gedekte steekkap met wolfsend. Aan de dakaanzetten gebeeldhouwde kopjes. Rechts van de rechter vleugel een erfafscheiding in de vorm van een ijzeren hek, zoals dat tussen de linker vleugel en de dienstwoningen. De vrijwel symmetrisch ingedeelde vleugel (oorspronkelijk met laboratoria en werkruimtes) links van de risaliet telt boven het rechtgesloten vensters bevattende souterrain zes (bel étage), respectievelijk zeven vensters per bouwlaag.

Entreepartij onder een balkon met hardstenen voetplaat en gemetselde borstweringen, dat rust op deels uit natuursteen en deels uit baksteen samengestelde consoles met gebeeldhouwde spuwers. Boven een vernieuwd bordestrapje met hardstenen treden een getoogde, dubbele paneeldeur (vleugeldeur) met driedelig bovenlicht met geprofileerde montants, spitsbogen en glas-in-lood invulling tussen archivoltten. Aan weerszijden van de entree drie kruisvensters als die van de bel etage rechts van het risaliet. Ook de in de verdieping hierboven zijn hieraan identiek. De middelste gevelopening is een getoogde, dubbele glasdeur onder een tweeruits bovenlicht als de bovenramen van de andere vensters. De balkondeuren staan onder een glazen luifel die rust op consoles van decoratief bewerkt smeedijzer. Vensters in de bovenste bouwlaag met getoogde bovenramen onder overspannende ontlastingsboog. Uitgemetselde gevelrand voorzien van kwarthol profiel. Uit het dakschild hierboven steken drie gemetselde dakkapellen met rechtgesloten vensters onder terugliggende boogtrommels en met leien gedekte wolfsdakjes met zinken piron. De kopgevel van de linker vleugel is driezijdig en per bouwlaag voorzien van vensters als die in de voorgevel. Een venster in de middentravee wijkt af en is voorzien van een getoogd onderraam.

De loodrecht op voornoemde bouwdeel staande vleugel (oorspronkelijk eveneens een laboratoriumvleugel) is voorzien van diverse uitbouwen met twee of drie vensterlagen. De vensters variëren van grootte en samenstelling, maar hebben alle zandstenen dorpels en zijn meestal voorzien van geprofileerde montants. De uitbouwen hebben respectievelijk een plat dak, een lessenaar- en een afgeknot schilddak. De bovenste bouwlaag van het door middel van lisenen gelede hoofdvolume is toegevoegd. Ook de gevelopening in het souterrain is een wijziging van de oorspronkelijke situatie.

De oorspronkelijke gevelbeëindiging is voorzien van een tandlijst met bloktand. Aan de achterzijde van het gebouw is een in donkere baksteen opgetrokken vleugel toegevoegd met diverse kruisvensters met hardstenen onderdorpels. De oorspronkelijke zuidgevel van de achterste vleugel telt boven het souterrain (met rechtgesloten vensters tussen hardstenen lateien en onderdorpels) twee, door middel van lisenen doorsneden oorspronkelijke bouwlagen en de toegevoegde verdieping. De zesruits vensters met zandstenen dorpels zijn te vergelijken met die in de noordgevel. In het linker deel van deze met lisenen doorsneden gevel bevindt zich een koekoek met dubbele, onder hardstenen latei staande paneel-glasdeur met ijzeren raamdecoraties. Een twee bouwlagen boven souterrain tellende uitbouw (avant corps) onder afgeknot schilddak, rechts aan de gevel. De kap hiervan is gedekt met leien en voorzien van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

dakkapelletjes en zinken pironen. De achtergevel (oostzijde) van de rechter vleugel aan de straatkant is vergelijkbaar met de voorgevel. De grote vensterpartij is hier samengesteld uit vier vensters met glas-in-lood invulling, baksteentracerings en borstweringen met uitgemetselde boogfriesjes. De bovenste vensterdelen hebben een spitsboogbeëindiging. Het risalerende rechter deel van deze gevel bevat het trappenhuis. Boven een kleine trap staat een getoogde glasdeur met glas-in-lood in het tweedelige bovenlicht. Hierboven twee hoge, samengestelde traplichten, eveneens met glas-in-lood invulling, blinde delen met boogfriesjes en geprofileerde tracerings in de spitsboogvormige bovenramen.

De zuidelijke kopgevel is een topgevel onder wolfsdak. Het bevat op de bel étage drie rechtgesloten kruisvensters als die in de voorgevel. Het grote venster van de erboven liggende voormalige collegezaal is een samengesteld blind spitsboogvenster met een boogfries en geprofileerde baksteentracerings. Oorspronkelijk waren de bovenste raamdelen voorzien van een invulling van glas-in-lood.

Het interieur bevat ondermeer nog het oorspronkelijke representatieve, voor een deel in natuursteen gebouwde trappenhuis met ribben aan de booggewelven, spitsboogopeningen, trapleuningen met driepasbalusters en met kleurig glas-in-lood ingevulde traplichten. Ook de voormalige collegezaal - nu bibliotheek - is nog voor een belangrijk deel in oorspronkelijke staat bewaard gebleven.

Deze ruimte is voorzien van een houten, met smalle ribben geprofileerd plafond met volwandige rondboogspanten (met vijfzijdige, geknikte boogrug) en trek balken, die met decoratief bewerkte hangstijlen met elkaar zijn verbonden. Het met glas-in-lood ingevulde venster staat onder het spitsboogvormige houten gewelf van de steekkap.

Waardering

Het voormalig Pharmaceutisch laboratorium uit 1895-1897 is van algemeen belang wegens cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling in de experimentele wetenschappen en vanwege de historische band tussen universiteit en de stad Leiden. Het gebouw is van algemeen belang wegens architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke vormgeving in zowel de hoofdvorm als in de Neo-Gotisch-Renaissancistische detaillering van het exterieur en als karakteristiek voorbeeld van een bouwwerk uit het oeuvre van een vooraanstaand architect (J. van Lokhorst). Het gebouw heeft stedenbouwkundige en ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een architectonisch en stedenbouwkundig, zowel visueel als historisch-functioneel sterk aan elkaar gerelateerde groep universitaire gebouwen. Het gebouw is tevens van belang vanwege de gaafheid en herkenbaarheid van het exterieur en delen van het interieur.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Laboratorium

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument